

Kulturdepartementet
postmottak@kud.dep.no

Oslo, 30. november 2011

Innspill til stipendordninger og kunstnerundersøkelse

Vi takker for et konstruktivt møte om kunstnerpolitikk 17.10.11, og tydelige signaler fra statsråden.

Vi ble i etterkant av møtet bedt om å komme med innspill i forhold til følgende problemstillinger:

- Vurdering av alternativ til den garanterte minsteinntekten (GI), en tidsavgrenset stipendordning for etablerte kunstnere
- Vurdering av et nytt seniorstipend eller ny stipendordning for eldre kunstnere (de to øverste punkter er sett i sammenheng i vårt innspill)
- Vurdering av stipend for eldre, fortjente kunstnere (må sees i sammenheng med punktet over)
- Vurdering av eventuell ny kunstnerundersøkelse, hva skal til for å få opp svarprosenten?

Vi har i arbeidet med denne saken hatt flere utvalgsmøter samt et ekstraordinært fellesmøte i Kunstnernettverket.

Det fremlagte innspill er støttet av alle organisasjonene i nettverket. Vi ber imidlertid om departementets forståelse for at tidshensyn har vanskeliggjort en forankring blant medlemmene i organisasjonene. Organisasjonene forbeholder seg derfor retten til å vurdere et sluttresultat av prosessen på fritt grunnlag.

Norske Billedkunstnere, som er den gruppen som innehar flest GI-hjemler, stiller seg i utgangspunktet positiv til hovedlinjene til forbedringer og endringer i GI ordningen som legges fram i dette brevet. NBK har imidlertid ikke hatt tid til, på demokratisk måte, å behandle dette i alle sine organer. NBK vil derfor uttrykke forbehold om å skissere detaljer i konkret forslag som Kunstnernettverket ønsker å presentere som en felles løsning allerede nå.

Vi ser frem til nytt møte mandag 12. desember kl 1030-1130, og fortsatt konstruktiv dialog.

På vegne av Kunstnernettverket,
med vennlig hilsen arbeidsutvalget

Lise Stang Lund – styreleder Norske Kunsthåndverkere
Anne Oterholm – forbundsleder Den norske Forfatterforening
Sverre Pedersen – forbundsleder Norsk filmforbund
Hauk Heyerdahl – forbundsleder i Norsk Skuespillerforbund

1. Vurdering av alternativ til GI, en tidsavgrenset stipendordning for etablerte kunstnere og vurdering av et nytt seniorstipend eller ny stipendordning for eldre kunstnere

Kunstnernettverket har arbeidet frem forslag til nye stipendordninger, som erstatning for dagens GI-ordning, ut fra kulturministerens føringer om å fjerne avkortingsreglene samt å innføre tidsavgrensning. Formålet har vært å finne løsninger som best ivaretar behovet for langsiktighet og forutsigbarhet, og som gir gode løsninger for etablerte og aktive kunstnere.

Stipend for etablerte kunstnere

- Tildeles etter søknad for X antall år.
- Tildelingskriterier skal være strenge og på linje med kriteriene for dagens GI. ¹
- Stipendet kan søkes fornyet. Fornyelsen kan være på inntil Y antall år. Søknad om fornyelse vurderes på kunstfaglig grunnlag, på lik linje med øvrige søkere til stipendet.
- Lønnsnivå settes likt dagens GI.
- Lønnsveksten koples til grunnbeløpet i folketrygden, for å sikre en rimelig lønnsvekst (p.t. 2,75 G).
- Stipendet utbetales fullt, uten avkortning for egeninntekter.
- Mottakere av dette stipendet kan i stipendperioden ikke være tilsatt i varig arbeidsforhold i stilling som overstiger 50%.
- Årlig rapportering. Aktivitetsvurdering hvert 3. år, bortfall hvis aktivitet ikke møter kravene.

Stipend for seniorkunstnere

- Tildeles etter søknad for X antall år.
- Kan søkes av kunstnere fra og med deres 57. år.
- Søkere må ha et langvarig kunstnerskap bak seg, og fortsatt være aktive som kunstnere om de skal komme i betraktning til dette stipendet. Den kunstfaglige vurderingen vil være streng og på linje med vurderingen for dagens GI.
- Søkere som har mindre enn 5 år igjen til pensjonsalder kan tildeles stipend for tidsrommet fram til 67 år.
- Stipendet kan søkes fornyet frem til pensjonsalder, maksimalt til 67 år. Søknad om fornyelse skal vurderes etter definerte aktivitetskrav (lik dagens aktivitetskrav for GI), og skal innvilges dersom søker fyller kravene.
- Lønnsnivå settes likt dagens GI.
- Lønnsveksten koples til grunnbeløpet i folketrygden, for å sikre en rimelig lønnsvekst (p.t. 2,75 G).
- Stipendet utbetales fullt, uten avkortning for egeninntekter.
- Mottakere av dette stipendet kan i stipendperioden ikke være tilsatt i varig arbeidsforhold i stilling som overstiger 50%.
- Årlig rapportering.

¹ For mer informasjon om inntakskriterier for søknader på GI, vises til følgende lenker:

Billedkunstnere: <http://www.billedkunst.no/nbk/nbks-kunstneriske-kriterier-for-garantiinntekt>

Kunsthåndverkere: <http://www.kunsthåndverk.no/garantiinntektgi.cfm>

Finansiering og utfasing

De nye ordningene finansieres ved gradvis utfasing av den garanterte minsteinntekten (GI) og eventuelt tilførsel av friske midler. Det forutsettes at kunstnere som per i dag er GI-innehavere, ikke skal rammes av omleggingen.

Når en GI-hjemmel blir ledig, omfordeles den direkte til et stipend for etablerte eventuelt seniorkunstnere innenfor samme kunstnergruppe.

Hvis kunstnerorganisasjonen for gjeldende kunstnergruppe eksplisitt har bedt om at GI-hjemmelen omdannes til et ordinært arbeidsstipend, skal GI-hjemmelen omdannes til ordinært arbeidsstipend. Kunstnergruppens vurderinger skal være avgjørende for type omdanning.

Fordeling mellom de to stipendtypene

Over tid bør om lag 2/3 av hjemlene omdannes til stipend for etablerte, og om lag 1/3 til seniorstipend. Dette er viktig for å sikre gode arbeidsvilkår også for landets aktive, eldre kunstnere.

Totalt antall stipend for etablerte, seniorer og eksisterende GI-hjemler skal minst holde seg på dagens nivå, totalt minst 500 stipender/GI-hjemler.

Bedre vilkår for kunstnere i GI-ordningen

Vi viser til brev av 27.06.11, hvor Kunstnernettverket kom med innspill til konkrete løsninger for GI-ordningen. Vi vil fastholde viktigheten av at vilkårene forbedres for de kunstnerne som allerede er tildelt GI og som derfor vil inneha GI i årene fremover.

Vi gjentar derfor følgende forslag:

1. GI koples til grunnbeløpet i folketrygden, og fjernes fra det statlige lønnsregulativet. I forhold til dagens nivå på lønstrinn 1 vil da maksimal garantiinntekt tilsvare om lag 2,75 G. Dette vil forhindre en slik sterk forvitring av garantiinntekten som man har sett etter 1992.
2. Fribe løpet økes til 3G. Dette vil stimulere til økte egeninntekter, og tar samtidig høyde for svært varierende inntekter fra det ene året til det andre. Det vil da bli mulig for GI-kunstneren å oppnå et gjennomsnittlig lønnsnivå tilsvarende yrkesutøvere på likt utdanningsnivå. Et romslig fribe løp sikrer forutsigbarhet for GI-innehaverne, og vil gjøre ordningen vesentlig lettere å administrere både for kunstnerne og Statens Kunstnerstipend. Dette vil også minimere eventuell tilpasningsatferd. Dagens fribe løp på 1G må for øvrig anses som "spist opp" av den dårlige veksten i garantiinntekten, som vi redegjorde for i brev til Kulturdepartementet 03.12.10.
3. Avkortingsprosenten på egeninntekter utover fribe løp settes ned til 30 %. Dette betyr i praksis at kunstner beholder om lag halvparten av disse egeninntektene etter skatt, mens den andre halvparten av nettoinntektene fører til avkortning av garantiinntektsutbetalingen to år senere. Denne avkortningsprosenten vil i større grad enn dagens stimulere til økte egeninntekter.
4. Alternativt kan avkortningsreglene fjernes helt fra GI-ordningen i utfasingsperioden. Dette vil forenkle ordningen betraktelig, både for kunstnerne og Statens Kunstnerstipend, og er det klart beste alternativet.

WWW.KUNSTNERNETTVERKET.NO POST@KUNSTNERNETTVERKET.NO

2. Vurdering av stipend for eldre, fortjente kunstnere

Kunstnernettverket er svært opptatt av at vurderingen av denne ordningen må kobles til en kartlegging av kunstnerens pensjonsvilkår. Vi har, som nevnt i tidligere møte, tatt initiativ til at disse spørsmålene skal kartlegges og behandles av et tverrdepartementalt utvalg.

Kunstnerne har sympati for kulturministerens holdning om at målet er at kunstnerne får rimelige inntekter før fylte 67 år, slik at kunstnerne opptjener pensjonspoeng på lik linje med andre yrkesaktive i Norge. Dette målet har imidlertid et innslag av utopi. Nye ordninger må ta høyde for at det alltid vil finnes en andel kunstnere som har tjent dårlig eller hatt svært varierende inntekter gjennom en hel kunstnerkarriere, og som dermed ender som minstepensjonister.

Kunstnernettverket vil derfor fraråde å fjerne eller utfase denne stipendordningen før pensjonssituasjonen til landets kunstnere er grundig kartlagt, og en ny treffsikker pensjonsordning er etablert.

3. Vurdering av eventuell ny kunstnerundersøkelse, hva skal til for å få opp svarprosenten?

Kunstnernettverket setter pris på at statsråden var positiv til å diskutere en ny arbeids- og inntektsundersøkelse blant kunstnerne. Dette er et av de viktigste instrumentene for å monitorere utviklingen av kunstnerens inntekts og arbeidsforhold, og for å analysere virkningen av kunstpolitikken i landet. Kunstnerundersøkelser utført med jevne, kortere intervaller bør være en bærebjelke for en kunnskapsbasert kunstnerpolitikk.

Svarprosenten på undersøkelsen fra 2008 var på 39,3%. At den ikke ble høyere, skyldtes trolig at det var mange og relativt omfattende spørsmål. Denne svarprosenten er for øvrig i tråd med det som i dag er vanlig i denne typen kvantitative undersøkelser, som oftest lander på mellom 25-40% i svarprosent. Det er ønskelig med en høyere svarprosent, både sett fra departementets og kunstnerorganisasjonenes side, men det bør ikke skapes urealistiske forventninger til neste undersøkelse. Et mål bør være å få svarprosenten over 50%.

Kunstnernettverket er enige om at et forenklet spørreskjema vil kunne bidra til en større svarprosent. Det er viktig at spørsmålene er sammenliknbare med spørsmålene fra "Kunstnerens aktivitet, arbeids- og inntektsforhold, 2006" (publisert i 2008). Forslag til mulige forenklinger kan om ønskelig fremlegges i møtet, men er ikke behandlet i detalj i Kunstnernettverket.

Det er viktig at kunstnerundersøkelsene gjennomføres ved jevne intervaller, helst så ofte som om lag hvert 5. år. Det ble 13 år mellom de to siste undersøkelsene, med inntektstall fra hhv. 1993 og 2006, og dette var et altfor stort intervall.

Det er ønskelig med en nettbasert løsning, noe som også bør kunne bidra til høyere svarprosent. Målet bør være å utarbeide en plattform som kan gjenbrukes ved senere undersøkelser, uavhengig av hvilken forskningsinstitusjon som får oppdraget fra Kulturdepartementet.